

ספרות, פוליטיקה ותנועת העבודה

רב־שיח בהשתתפות: אהוד בן עזר, חנוך ברטוב ויעקב שביט.

פתח והנחה: יעקב בסר — עמ' 14—10.

"שבחי א"י" בספרות הפלסטינית; אלי שאלתיאל על ספרו של שמעון בלס. — עמ' 16—15.

לספרות ולחברות

עֶהְכָּן

דו־ירחון • שנה ב' מס' 10 • תמוז־אב תשל"ח • יולי־אוגוסט 78 • מחיר 16 ל"י כולל מע"מ • מנוי שנתי 70 ל"י • ת.ד. 16452 ת"א.

ה י ם

זיגמונט פרנקל

נולדתי בתל־אביב כך שהים היה תמיד שם. עוד כשהייתי תינוק נהגו הורי לקחת אותי לשפת הים, ושכשחך בקצף הגלים הוא אחד מזכרונותי הראשונים. הבית שלנו היה במרחק כמה דקות הליכה מן הים ולמעשה גדלתי על החוף. מילדותנו כבר היינו, חברי ואני, שחינים ודייגים מעולים. בשנות הנעורים הראשונות שלנו נהגנו לבלות ערבי קיץ ארוכים כשאנחנו שוכבים על החוף מסביב למדורה, משוחחים, שרים שירים, צולים תפוחי אדמה ומעשנים את הסיגריות הראשונות שלנו.

בהתחלה היה חוף הים יפה ונקי, והטיילת שנמשכה לאורכו נחשבה למקום המהודר ביותר בעיר. בשבתות היו שם כולם, על החוף או על הטיילת, שותים משקאות קרים בבתי הקפה שהיו פזורים לאורכה; אבל אחרי הקמת המדינה גדלה תל אביב במהירות וכך גם גדלה כמות השפכים שזרמו אל הים. מעתה היה רחוב דיונגוף, ולא הטיילת, מקום הטיל במוצאי־שבת. חוף הים נעשה מזהם מאוד, וכשטיילת על שפתו צריך היית להיזהר שלא לדרוך על גושי צואה. קבדון משומש היה חפץ נפוץ נוסף בו עלול היית להתקל. זמן רב עבר בטרם לחץ דעת הקהל נעשה חזק דיו כדי שיאריכו את צינור־השפכים הרחק לתוך הים. לשונות רעות סיפרו שהדבר לא נעשה למען התושבים המקומיים אלא למען התיירים, אשר למענם הלכה ונבנתה שרשרת של בתי־מלון חדשים לאורך הים; בעוד שכמה מומחים טענו כי הצינור איננו מספיק ארוך כדי שחוף הים יהיה באמת נקי. אבל הזוהמה לפחות אינה נראית לעין ואנשים שוב רוחצים בים.

ההתעניינות של חבריי בים נשארה מוגבלת לרחצה, משח־קים בכדור על החוף, מפעם לפעם טיול בחסקה שכורה, וְ בחכה ומדורות על החוף בסופי השבוע, כל זאת במשך זורדי הקיץ החמים. אני הרחקתי לכת. ככל שלמדתי על הים כך היה לי יותר מה ללמוד, וקסמו הלך וגדל. כמעט אף פעם לא נכנסתי בלי מסכה, צינור־אוויר וזוג סנפירים, ציוד פשוט אשר מן ההתחלה פתח בפני עולם חדש. עכשיו יכולתי לחקור את יצורי־הים במקומם הטבעי, לצלול אליהם, ולהציץ אל מתחת לסלעים שקועים במים. המסכה וצינור־האוויר הפכו את השחייה לקלה ובטוחה יותר, ניתן היה להשקיף את הראש בתוך המים, ולקלוט את מראות העומק, צורת הקרקעית של הים והזרמים שבו. לעתים הייתי נשאר בים הפתוח שעותיים או שלוש מבלי לחזור אל החוף או לגעת בקרקעית. התחלתי הופך בעצמי לאחד מיצורי־הים. חדרי בבית היה עמוס ספרים על הים, צנצנות ובהן חיות משומרות בפורמאלין, שריונות של סרטנים וקפרי־דיים, כריש קטן מיובש בשמש, ועוד ועוד. תכננתי ללמוד ביולוגיה ימית באוניברסיטה והורי תמכו בהחלטה שלי. בנוסף לכסף הכיס שקיבלתי התחלתי להשתכר מעט בעבודה עם הדייגים של יפו. לאבי היתה תיאוריה, שנער צעיר לאחר שסיים את בית הספר צריך להיות מסוגל להרוויח את לחמו, בעבודה שהוא אוהב לעשותה, גם אם הוריו אמידים ויכולים לשלוח אותו אחר כך לאוניברסיטה. במקרה שלי זו היתה, כמובן, צריכה להיות עבודה שקשורה לים. דייגי־יפו היו יוצאים לים לדיג־סרדינים, לרוב בלילה, כשסירה קטנה

עמוס עוז — סיפור קצר ע' 3

נגיב מחפוז — המשך הטריולוגיה, ממיטב יצירתו, פרק 4; ע' 4

יצחק שבס־זינגר — שונאים, פרק מ' תוך רומאן. עמ' 6—5

נושאת פנס שמאיר בחוזקה נגררת כדי למשוך את הדגים. המים הירוקים היו מוארים מסביב לסירה עד לעומק של כמה מטרים, וזה נשאר אחד המראות היפים שאני זוכר. התמחיתי בשמירה על יציבות הסירה, בהתרת הרשתות ובאיסוף. הדייגים, אחדים מהם ערבים, היו נותנים לי חלק הוגן מן הרווחים, וזה היה לעזר ברכישת ספרים חדשים על אודות הים, אחדים מהם יקרים למדי. אבל המשיכה העיקרית נותרה תמיד — הים הפתוח בלילה, המים הצלולים הירוקים מתחת לפנס, הרוח החזקה והקרה, והסיפורים והאגדות שסיפרו הדייגים. היהודים, בני עם מנותק מן הים מרבית שנותיו, סיפרו בדרך־כלל סיפורים־סתם שחלקם גוזמאות ובדיחות. ואילו הערבים, אשר חיים כאן מדורי־דורות, וסינבד המלח היה אחד מאבות־אבותיהם, הצטיינו באגדות ומעשיות עתיקות על אודות הים ויצוריו. משהתבגרנו, חבריי ואני, החל חוף הים למלא עברונו תפקיד נוסף: מקום מוצלח מאין־מנוחה לפגוש בנערות. כאן אתה יכול לבחון את גזרתך, את תנועותיהן ואת התנהגותן לפני שאתה פותח להיכרות, ואחר כך יש שפע של הזדמנויות להתחיל בחיזורים המוקדמים ולקבוע את הפגישות הראשונות. היינו הולכים לקולנוע, כשהיה לנו כסף, או יושבים על ספסל בגן העצמאות שקועים בשיחות ארוכות אל תוך הלילה. הנערות היו בגילנו, תלמידות תיכון, וכמו־כן — לפחות מנסיגוני שלי — לא הסכימו להרחיק לכת מעבר למזמזומי שדיים או לכל היותר אצבע אחת בפנים. למדתי להכיר את הכאב בביצים שנגרם בשל כך ואת המבוכה שבפליטה מקרית. אחרי פגישות כאלו הייתי מאונן לעיתים במיטה כשאני מדמיין לעצמי את הנערה נוהגת באופן גועז יותר.

האישה הראשונה ששכבתי איתה היתה בת עשרים־ושבע או עשרים־ושמונה, מורה בקיבוץ וחברה טובה של אימי. היא נהגה לבוא ולשהות אצלנו כמה ימים, שלוש או ארבע פעמים במרוצת השנה. בפעם הזו באה בתחילת חופשת הקיץ שלי. בערב הראשון לכואה ערכנו לכבודה ארוחה חגיגית ואחר כך לקחו אותה הורי לקולנוע. למחרת הס־

18

מאיה בז'ראנו

צ'לקטרונים קטנים של שפה. התחלתי לשחק בכם באינספור שבוצים ומגדלים. האהבה היא השקלה. ההשקלה היא אופן הקשור וההצמדה. הידידות תדע את נקדת האזון בנדנדת המערכת. קרוסלה הוא שמה הפרטי. קרא בשמה והיא תנוע סביבון אויר. איש וסביבונג, קהל סביבונים ישענו בוקה על חדי הסביבונים וירקדו במעגל

הגדר הטובה בלבנון

בעזרת משחק אפשר להבין גדר טובה, גבה מעקה הוא גדר טובה לילדים במרפסת שיצאו שאפשר לעוף בעדה ולא יעופו יראי את המרחק ויאהבו אותו שעות יביתו מבעד לסורגיה ותגבר אהבתם; זה טובה.